

Maak je eigen Musical

Handleiding
voor de
leerkracht

Denkwijs

Samenwerkingsproject
voor groep 6-8

EDUFORCE
educatieve uitgeverij

Lineke Fokkema
Emmi M. Visser

In deze serie zijn onder andere de volgende titels verschenen:

- Denken over Taal (zes delen groep 3 t/m 8)
- Taal(eigen)wijs (zes delen groep 3 t/m 8)
- Kunstgeschiedenis (vier delen groep 5 t/m 8)
- Literatuur en creatief schrijven (groep 7 en 8)
- Denken in Getallen (twaalf delen groep 3 t/m 8)
- Tekenboek optische illusies (6-106 jaar)
- Latijn en leren leren (groep 7, 8 en vo)
- Maak je eigen musical (groep 6-8)

Kijk op onze website **www.eduforce.nl** voor alle verrijkingswerkboeken.

Handleiding bij het werkboek ***Maak je eigen Musical*** uit de reeks Denkwijis.
Samenwerkingsproject voor groep 6-8.

Uitgeverij Eduforce
Lavendelheide 21
9202 PD Drachten

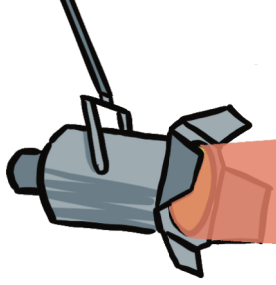
www.eduforce.nl
mail@eduforce.nl
Tel: 0880 – 200 555

Auteur: Lineke Fokkema en Emmi M. Visser

Eduforce, maart 2024

ISBN: 978-90-833849-1-7

©2024 Eduforce. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, computersoftware of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Inleiding

Inleiding

Bij het project *Maak je eigen Musical* bedenken, schrijven en organiseren leerlingen met elkaar hun eigen (eind)musical of toneelstuk. Het einddoel is het opvoeren van de voorstelling voor publiek. Het werkboek leidt de leerlingen stapsgewijs door het proces.

Doelgroep

Het project *Maak je eigen Musical* is geschikt voor leerlingen uit groep 6, 7 en 8. Voor groep 6 kan het pittig zijn, maar omdat de opzet is om de voorstelling met elkaar te maken, kunnen de leerlingen elkaar helpen en ondersteunen. Er is veel ruimte voor keuzes en de leerlingen kunnen, in overleg met de leerkracht, kiezen voor makkelijkere of moeilijker, eenvoudige of uitgebreide taken.

De opzet van dit project maakt dat het zowel in de reguliere klas - met eventueel plusklasleerlingen - als in de plusklas en in het voltijds hoogbegaafdenonderwijs gebruikt kan worden. Veel opdrachten hebben namelijk twee niveau's, met aandacht voor hogere orde denk vragen. De leerkracht kan bepalen welke leerlingen welke opdracht doet. De leerkracht kan er óók voor kiezen om de leerlingen zelf een opdracht te laten kiezen. Een leerling met bijvoorbeeld talent voor taal kan zo ook genieten van uitdagendere opdrachten.

Opzet

In het project *Maak je eigen Musical* vormen de leerlingen met elkaar een theatergezelschap en vervullen zij de functies/taken die daarbij horen. Om een goede indruk te krijgen van elke functie zijn filmpjes gemaakt, waarbij theaterprofessionals van theatergezelschap Tryater vertellen over hun werk. Niet alleen acteurs en regisseurs, maar ook theatertechnici, financiële medewerkers en kaartverkopers krijgen het woord. Ook geven zij tips aan de leerlingen. Deze filmpjes zijn te bekijken op www.eduforcedigitaal.nl.

Het werkboek begint met informatie over theater: de verschillende soorten theater en een stukje geschiedenis.

De leerlingen bepalen hun persoonlijke leerdoelen en denken na over en bepalen met elkaar welk genre en thema hun eigen musical gaat hebben.

Vervolgens leren zij hoe een theatergezelschap eruit ziet en welke taken bij welke functies horen. Zij kiezen vervolgens welke functies zij willen vervullen. De leerlingen kunnen meerdere functies kiezen: bijvoorbeeld een in de voorbereiding en een in de uitvoering.

Het werkboek is behalve een werkboek ook een verslag van alle stappen die de leerling zet, inclusief reflectie. Het kan na de voorstelling als aandenken aan het hele proces bewaard worden.

Talentontwikkeling

Bij het bedenken, schrijven en organiseren van een musical komen veel taken kijken. Er zijn praktische taken, zoals het maken van een affiche, kleding, decor en tickets en het bedienen van het licht en de geluidsinstallatie. Er zijn ook creatieve taken, zoals het schrijven van de teksten, het maken van liedjes en dansjes, het ontwerpen van affiches, kostuums en het décor en acteren. Tenslotte zijn er organisatorische taken zoals een tijdsplanning maken voor het oefenen, het vragen van ouders om te helpen, budgetteren, de verkoop van de tickets en het opstellen van een draaiboek voor de grote dag.

Door de veelheid aan vaardigheden die al deze verschillende taken vragen, is er optimaal ruimte voor alle leerlingen om hun vaardigheden te ontwikkelen. Ongeacht hun niveau, bestaande vaardigheden of ervaring. Dit kan door een vaardigheid of talent in te zetten dat al duidelijk is, maar ook door nieuwe vaardigheden te ontwikkelen en/of te ontdekken wat de leerling écht leuk vindt. Doordat de leerlingen persoonlijke leerdoelen bedenken kunnen zij met persoonlijke ontwikkeling aan de gang. De leerkracht stimuleert dit proces en helpt hen om hierop te reflecteren.

Begeleiding door de leerkracht

De leerkracht bepaalt hoe diepgaand en uitgebreid het project wordt uitgevoerd, in welke periode dat gebeurt, de tijdsspanne van het project en hoeveel tijd eraan wordt besteed. Doordat er aan veel kerndoelen wordt gewerkt kan de leerkracht ervoor kiezen deze opdrachten in de reguliere methode over te slaan en de vrijgekomen tijd in te zetten voor het project.

Het is ook aan de leerkracht hoeveel tijd besteed wordt aan de persoonlijke leerdoelen. Dit kan uitgebreid met persoonlijke gesprekken met de leerlingen, tussenevaluaties en een eindgesprek. Het kan ook beperkt blijven tot het invullen van de persoonlijke leerdoelen in het werkboek en daar nog een keer naar kijken bij de gezamenlijke evaluatie na de uitvoering van de musical.

Er kan gekozen worden om het project uit te smeren over een groot deel van het schooljaar of het lesrooster grotendeels in te zetten voor het project en er intensief een week of 6 aan te werken, bijvoorbeeld aan het eind van het schooljaar. Op bladzijde 40 van de handleiding zijn twee mogelijke tijdspaden te vinden: een lange versie van 14-15 weken en een korte versie van 7 weken.

Afhankelijk van de groepsgrootte en de tijd die er voor het project staat kan de leerkracht keuzes maken welke functies/taken de leerlingen zelf gaan uitvoeren, welke uitbesteed worden aan bijvoorbeeld ouders en collega's en welke functies/taken vervallen.

Tips voor de leerkracht staan in deze handleiding bij de antwoorden op de opdrachten.

Leerdoelen en kerndoelen

Het hoofddoel van *Maak je eigen Musical* is dat de leerlingen plezier beleven aan en ervaring opdoen met het bedenken, organiseren, uitvoeren en evalueren van een musical of toneelstuk.

Hierbij leren zij nadenken over wat theater is en hoe ideeën vertaald kunnen worden naar een gezamenlijke opvoering. Zij werken daardoor, op speelse en doelgerichte wijze, aan mondelinge en schriftelijke taalontwikkeling, creatieve en kunstzinnige ontwikkeling en burgerschap.

Door persoonlijke leerdoelen te bepalen, reflecteren de leerlingen op hun eigen gedrag, talenten en vaardigheden.

Het project besteedt aandacht aan allerlei kerndoelen. Deze staan beschreven in de blauwe tekstvakken aan de rechterzijde.

Nederlands - mondeling onderwijs

Kerndoel 1 - De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.

Kerndoel 2 - De leerlingen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.

Kerndoel 3 - De leerlingen leren informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren.

Nederlands - schriftelijk onderwijs

Kerndoel 4 - De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten, waaronder schema's, tabellen en digitale bronnen.

Kerndoel 5 - De leerlingen leren naar inhoud en vorm teksten te schrijven met verschillende functies, zoals informeren, instrueren, overtuigen of plezier verschaffen.

Kerndoel 6 - De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het lezen van school- en studieteksten en andere instructieve teksten en bij systematisch geordende bronnen, waaronder digitale bronnen.

Kerndoel 7 - De leerlingen leren informatie en meningen te vergelijken en te beoordelen in verschillende teksten.

Kerndoel 8 - De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het schrijven van een brief, een verslag, een formulier of een werkstuk. Zij besteden daarbij aandacht aan zinsbouw, correcte spelling, een leesbaar handschrift, bladspiegel, eventueel beeldende elementen en kleur.

Kerndoel 9 - De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten.

Executieve functies en studievaardigheden

Tijdens het project wordt er een beroep gedaan op alle executieve functies en een aantal studievaardigheden: van teksten uit je hoofd leren tot het maken van een planning tot het organiseren van een geschikte werkplek om zaken uit te voeren.

Executieve functies:

- taakinitiatie (beginnen aan de taak)
- doelgericht doorzettingsvermogen
- planning en prioritering
- organisatie
- time-management
- meta-cognitie, werkgeheugen
- emotieregulatie
- flexibiliteit
- vastgehouden aandacht
- reactie-inhibitie

Verbondenheid

Tenslotte zal het met elkaar werken aan dit project zorgen voor verbondenheid, saamhorigheid en waardering onderling. Een waardevolle herinnering aan de basisschooltijd!

Achter in het werkboek is ruimte om foto's op te nemen van de voorstelling. Als geheel vormt het werkboek zo een mooi aandenken aan dit bijzondere project.

Nederlands - taalbeschouwing

Kerdoel 10 - De leerlingen leren bij de doelen onder 'mondeling taalonderwijs' en 'schriftelijk taalonderwijs' strategieën te herkennen, te verwoorden, te gebruiken en te beoordelen.

Kerdoel 12 - De leerlingen verwerven een adequate woordenschat en strategieën voor het begrijpen van voor hen onbekende woorden. Onder 'woordenschat' vallen ook begrippen die het leerlingen mogelijk maken over taal te denken en te spreken.

Rekenen/wiskunde - Meten en meetkunde

Kerdoel 33 - De leerlingen leren meten en rekenen met eenheden en maten, zoals bij tijd, geld, lengte, omtrek, oppervlakte, inhoud, gewicht, snelheid en temperatuur.

Oriëntatie op jezelf en de wereld - mens en samenleving

Kerdoel 34 - De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.

Kerdoel 37 - De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

Kunstzinnige oriëntatie

Kerdoel 54 - De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

Kerdoel 55 - De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.

Kerdoel 56 - De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.

Fase 1: Kennis opdoen

Algemeen

De eerste bladzijde is de inleiding op dit hoofdstuk. Het geeft een overzicht van de lesstof die aan de orde komt en nodigt de leerlingen uit alvast na te denken over wat zij zelf vinden en willen.

- De leerlingen ontdekken wat zij weten van toneelstukken en musicals.
- De leerlingen leren wat poëzie, proza en toneelstukken zijn.
- De leerlingen leren wat een toneelstuk is en wat een musical is.
- De leerlingen leren over een aantal bekende toneelstukken en musicals.
- De leerlingen denken na over de functie van zang en dans in een musical.

Bespreek de eerste bladzijde van dit hoofdstuk met de groep. Het kan prettig zijn om na het doorwerken van de hele fase nog eens terug te bladeren naar deze pagina en antwoord te geven op de vragen die er staan. Lukt het om ze allemaal te beantwoorden?

De teksten kunnen wat betreft woordenschat en lengte voor sommige leerlingen pittig zijn. Denk aan NT2 leerlingen. Deze leerlingen hebben meer begeleiding nodig van de leerkracht. Ook bijvoorbeeld samenwerken met een andere leerling kan dan helpend zijn.

1.1 Musical en toneelstuk

Algemeen

- De leerlingen leren het verschil tussen poëzie, proza en toneelstukken.
- De leerlingen vergelijken toneelstukken en musicals met elkaar en denken na over welke vorm hen het meest aanspreekt en waarom.

Opdrachten

Opdracht 1

Eigen invulling van de leerling.

Opdracht 2

Eigen invulling van de leerling.

Opdracht 3 Hoofdroute

Denk aan lengte van de tekst, lengte van de zinnen, woordgebruik, rijm, ritme, directe rede en alinea's.

Opdracht 3 Verdiepingsroute

Eigen inzicht van de leerling.

Denk aan: een toneelstuk is geschreven om gesproken en opgevoerd te worden. Je kunt een toneelstuk ook alleen lezen, maar is dit dan even 'mooi' als een gewoon boek? Je mist in een toneeltekst namelijk de 'innerlijke stem' van de hoofdpersoon, die je in een leesboek wel hebt. Eventueel kan er een stukje uit een toneelstuk gelezen worden en vergeleken met een gewoon boek.

Opdracht 4

Eigen mening van de leerling.

Het waarom is bij deze opdracht belangrijk.

Leerlingen moeten argumenten voor hun mening geven. Dit helpt hen later in het project met het kiezen van taken.

Opdracht 5 Hoofdroute

Ga naar de website van het dichtstbijzijnde (grote) theater en kijk bij 'Agenda'. Zoek eventueel via 'Genre' naar een toneelstuk en musical. Wanneer de speelduur er niet bij staat kan de musical gegoogeld worden met de zoekvraag: 'Hoe lang duurt ... ?'.

Opdracht 5 Verdiepingsroute

Eigen inzicht van de leerling.

Denk aan: spannend, romantisch, humor, mooie woorden, meeslepend, goede beschrijvingen van omgeving en hoofdpersoon, inleving, prikkelend,

onverwachte wendingen in het verhaal, invoelend of afstandelijk/zakelijk, goed plot en meer.

Opdracht 6a Hoofdroute

Eigen inzicht van de leerling.

Er zijn een aantal hoofdrolspelers: de personages die meedoen aan de danswedstrijd en de personages die 'inbreken' in de wedstrijd. De strekking is dat de 'buitenbeentjes' die niet mee mochten doen aan de wedstrijd het beste zingen en dansen. Daarnaast zijn er de toeschouwers in de zaal en thuis.

Opdracht 6a Verdiepingsroute

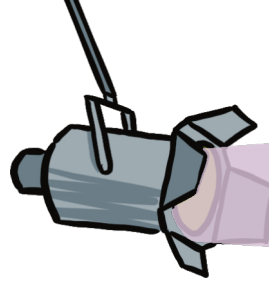
Eigen inzicht van de leerling.

Denk aan: het dansen maakt het geheel dynamisch, vrolijk, bruisend, het geeft vaart aan het verhaal en geeft ruimte om de verhoudingen tussen de personages te laten zien door middel van expressie.

Opdracht 6b

Eigen inzicht van de leerling.

Denk aan: in een musical wordt regelmatig gezongen, meestal op emotionele momenten. In een toneelstuk wordt dat zonder zang uitgebeeld.

3.2 Verhaal in hoofdlijnen

Algemeen

- De leerlingen bedenken met elkaar het raamwerk van het verhaal: het probleem of doel van de hoofdpersoon, de obstakels die hij of zij daarbij tegenkomt of het verzamelen van de ingrediënten (hulpmiddelen) die nodig zijn en natuurlijk de oplossing.

Onder leiding van het Kiesgroepje wordt er gekozen.

De leerlingen bewaren het (klad)papier en/of de tekening in het werkboek.

Opdrachten

Opdracht 1a

De leerling kijkt wat er genoteerd is in hoofdstuk 1.4.

Opdracht 1b

Eigen invulling van de leerling.

Leerlingen kunnen alleen brainstormen, met z'n tweeën of in een groepje.

Opdracht 1c

Het Kiesgroepje leidt het kiezen.

Opdracht 2a

Eigen invulling van de leerling.

Alle leerlingen presenteren hun oplossing aan de hele groep.

Opdracht 2b

Het Kiesgroepje leidt het kiezen.

Wanneer de groep er niet uitkomt, kan er een top 3 gemaakt worden en dit een dag laten bezinken. Daarna kan er gekozen worden.

Opdracht 3a

Eigen invulling van de leerling.

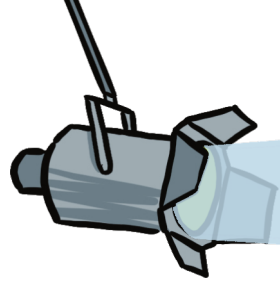
De leerlingen bedenken de manier waarop de oplossing gestalte vindt in het verhaal.

Bijvoorbeeld: de oplossing is een huisje bouwen, zodat de wolf het biggetje niet kan pakken. Twee keer voldoet het huisje echter niet, pas bij het derde huisje van steen is het probleem opgelost. De leerlingen kunnen hun idee eerst op een (klad)papier beschrijven en/of tekenen.

Daarna schrijven zij een samenvatting in het werkboek.

Opdracht 3b

Onder leiding van het Kiesgroepje worden er drie ingrediënten of obstakels gekozen.

4.5 Team Techniek

Algemeen

Team Techniek is een team met uiteenlopende taken: er zijn technische (geluid, licht) en creatieve (liedjes schrijven) taken.

Het is raadzaam om een technische volwassene mee te laten denken over geluid en licht en een muzikale volwassene met het uitzoeken van de liedjes.

Team Techniek gaat samen met Team Productie kijken in de zaal waar de voorstelling wordt gehouden en maakt een plattegrond op schaal.

Liedjes: het is aan te bevelen om de hele groep aan het begin en/of eind van de musical met elkaar een lied te laten zingen. Het begin- en eindlied kan in grote lijnen hetzelfde zijn en beschrijven wat het verhaal van de musical is. Op die manier zijn alle leerlingen in de groep een keer op het podium.

Opdrachten

Opdracht 1a

Geluidstechnicus:

- Je denkt mee in beweging van geluid.
- Je versterkt het geluid van bijvoorbeeld de stemmen van de acteurs zodat het in de zaal goed te verstaan is.
- Je ontwerpt het geluid.
- Je moet een goed gehoor hebben.
- Je moet goed kunnen communiceren met collega's, acteurs, bandleden.
- Je moet een creatieve geest hebben.
- Je moet een beetje technisch aangelegd zijn.
- Je helpt elkaar met het opbouwen van decors en licht en geluid.

Lichttechnicus:

- Je zorgt er voor dat alle lampen hangen en dat alles aangesloten is en dat alle goede kleuren uitgezocht zijn.
- Samen met de regisseur bespreek je welke sfeer er in de voorstelling moet komen. Je kunt dus goed overleggen met de regisseur.
- Donkerblauw kan nacht verbeelden.
- Rood kan liefde, maar ook haat zijn.
- Bij groen denk je aan een bos, maar ook aan vrijheid.
- Bij muziek kun je veel bewegende lampen gebruiken met veel effecten, die mee gaan op de muziek.
- Probeer met de kleur de sfeer van de scène te benadrukken.

- De acteurs moeten goed in het licht staan.
- Je hebt gevoel voor techniek.
- Je kunt omgaan met computers (maar misschien niet bij een schoolmusical).
- Je moet hard willen en kunnen werken.
- Je moet je dienstbaar opstellen, zodat je ook klusjes voor anderen kunt doen.

Opdracht 1b

Eigen inzicht van de leerling.

De leerling bekijkt in hoofdstuk 2.1 bij opdracht 3 zijn of haar persoonlijke leerdoelen.

Opdracht 2a

Eigen inzicht van de leerling.

Opdracht 2b

De leerlingen kunnen een plattegrond op schaal maken. Die kan ook gebruikt worden door Team Spel en Team Decors.

Opdracht 3a

Eigen invulling van de leerlingen.

Een tekst op een bestaande melodie is gemakkelijker dan een nieuwe melodie. Bekende kinderliedjes zoals 'Altijd is Kortjakje ziek' is al een goede optie (geen licentie nodig). Net als bekende popliedjes die populair zijn bij de leerlingen (wel licentie nodig).

Bestaande liedjes hebben soms al een passende tekst.

Zijn er leerlingen die een instrument bespelen en zelf een melodietje en tekst kunnen maken? Laat de melodie live spelen door de leerling(en) tijdens de voorstelling of neem het op.

Opdracht 3b

Eigen invulling van de leerlingen.

De leerlingen bespreken ook hoeveel liedjes (en dansjes) haalbaar zijn. Bij dit overleg kan een voorzitter en notulist handig zijn. Evenals een muzikale volwassene die meekijkt.

Voor informatie over licenties, zie: www.mijnlicentie.nl.

Opdracht 4a

Eigen invulling van de leerlingen.

De momenten in het verhaal waar een liedje komt bepalen ook wat voor liedjes het moeten zijn wat betreft sfeer en tekst en of er bij gedanst wordt.

Opdracht 4b

De leerlingen verdelen de taken en gaan aan het werk.

Opdracht 4c

Eigen invulling van de leerlingen in overleg met Team Spel.

Opdracht 5a

Uitgangspunt hierbij kan het script zijn. Per scène kunnen de leerlingen een kolom invullen voor geluid en een kolom voor licht. Een overzicht in kolommen is aan te raden. Zie pagina 43 voor een voorbeeld. Bij deze stap verzamelen de leerlingen alles wat nodig is om het licht- en geluidsplan tijdens de voorstelling uit te kunnen voeren.

Opdracht 5b

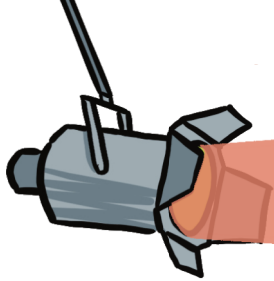
Laat leerlingen experimenteren met geluidseffecten. Microfoons kunnen prettig zijn voor de verstaanbaarheid. Lukt dit niet, dan is verstaanbaarheid een extra aandachtspunt voor de acteurs.

Opdracht 5c

Wees trots, geef complimenten aan elkaar!

Opdracht 5d

Dit kan 'droog' zonder acteurs. Hierbij kunnen de leerlingen de volgorde leren en routine ontwikkelen. Daarna, bij de doorloop, kunnen zij oefenen met acteurs.

Bijlage: dagboekje

Naam leerling:		Persoonlijk leerdoel:		
Sessie	Wat heb ik gedaan?	Hoe is dat gegaan? (cijfer 1-10)	Wat ging goed en wat kan beter?	Wat ga ik de volgende keer (anders) doen?

EDUFORCE

educatieve uitgeverij

Gaan
jullie aan
de slag
met een
(eind)musical of
toneelstuk? Zitten
er veel creatieve
kinderen in jouw klas?
En goede regelaars? Dan
is dit werkboek iets voor
jullie! Van begin tot eind
bedenken, organiseren en
regelen jullie je eigen voorstelling!

ISBN 978-90-833849-1-7

9 789083 384917 >